

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З
ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Дніпропетровськ
2013

Методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів заочної форми навчання юридичних спеціальностей / Уклад. В.І. Голінько, Ю.Р. Іконніков, М.Ю. Іконніков - Дніпропетровськ: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2013. – 10 с.

Укладачі:

В.І. Голінько, докт. техн. наук, професор (розділи 1, 2),

Ю.Р. Іконніков, канд. техн. наук, доцент (розділи 3,4),

М.Ю. Іконніков, канд. техн. наук, доцент (розділи 1,4).

Затверджено до видання редакційною радою Державного ВНЗ «НГУ» (протокол № 5 від 30.01.2012р.) за поданням методичної комісії зі спеціальності «Правознавство» (протокол № 8 від 23.01.2012р.)

Подано методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів заочної форми навчання юридичних спеціальностей. Наведено порядок проведення робіт, перелік завдань та контрольних питань, перелік літератури. Призначена для студентів спеціальності 7(8) 03040101 «Правознавство».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри аерології та охорони праці,
д-р техн. наук, проф. В.І. Голінько.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці методичні вказівки призначені для студентів заочної форми навчання юридичних спеціальностей. У них містяться: робоча програма з дисципліни «Охорона праці в галузі», список літератури, приблизний перелік питань, що виносяться на екзамен, завдання до контрольної роботи та методичні вказівки з її виконання.

Робоча програма складена на підставі типових програм з охорони праці в галузі для вищих навчальних закладів.

З дисципліни «ОПГ» студентам читаються настановні та оглядові лекції. Студенти одержують індивідуальні та групові консультації, виконують практичні роботи. Основна форма навчальної роботи студентів самостійне вивчення матеріалу дисципліни за підручниками і нормативними документами у послідовності, наведеній робочою програмою. Практичних навичок з охорони праці студент набуває в процесі роботи за спеціальністю.

При вивченні матеріалу рекомендується вести конспект для систематизації і закріплення знань.

Згідно з навчальним планом з дисципліни передбачаються контрольне завдання та екзамен.

Студент допускається до екзамену після заліку контрольного завдання і практичних робіт.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Мета та завдання

Відповідно до закону України «Про охорону праці» охорона праці, яка є основою ОПГ, це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

«ОПГ» - це соціально-технічна дисципліна. Теоретичні знання і практичні навички з якої допоможуть юристу вирішувати численні завдання забезпечення здорових і безпечних умов праці. Тому мета вивчення дисципліни - набуття систематизованих знань, освоєння методів та засобів забезпечення безпеки праці, збереження здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- законодавчі закони з ОП;
- структуру і функції органів нагляду за ОП;
- обов'язки інженерно-технічних працівників з ОП, відповідальність працівників за порушення законів з охорони праці;
- порядок розслідування, обліку і аналізу нещасних випадків та професійних захворювань;
- шкідливі та небезпечні виробничі фактори і заходи забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних і безпечних умов праці;
- способи і засоби нормалізації умов праці в спорудах та їх розрахункове обґрунтування;

- заходи забезпечення електробезпеки та сферу їх застосування;
- типові рішення і засоби забезпечення охорони праці на підприємствах і установах;
- основи пожежної безпеки та пожежної профілактики при експлуатації електроустановок.

Після вивчення дисципліни з ОПГ і виконання практичних робіт студент повинен уміти :

- виявляти шкідливі виробничі чинники та оцінювати їх соціальний вплив на працюючі;
- оцінювати в існуючій системі формування заходів щодо законодавчого поліпшення умов праці на підприємствах та установах. Визначати критерії оцінки соціально-економічної ефективності заходів щодо поліпшення умов та охорони праці;
- проводити аналіз законодавчих актів стосовно профілактичних заходів щодо попередження профзахворювань та нещасних випадків на підприємстві;
- визначати витрати на заходи щодо поліпшення умов та охорони праці;
- проводити формування ефективних комплексних заходів щодо поліпшення умов праці.
- визначати умови праці на робочих місцях. Оцінювати правильність дій працівників при виникненні загрози для їх життя та здоров'я, а також при нещасних випадках на виробництві;
- визначити правову відповідальність за порушення законодавства щодо охорони праці;
- здійснювати профілактичну роботу з санітарії, техніки безпеки та інструктажі працівників щодо безпечної організації ведення робіт;
- користуватися захисними засобами і приладами контролю параметрів безпеки, навчити очолюваний підрозділ прийомам надання потерпілим першої медичної допомоги ;
- користуватися первинними засобами пожежогасіння.
- уміти оцінювати екологічну безпеку.

2.2. Приблизний перелік практичних робіт

1. Дослідження метеорологічних умов в приміщеннях.
2. Контроль шкідливих і токсичних газів.
3. Дослідження шуму та вібрацій.
4. Дослідження освітленості в приміщеннях.
5. Дозиметричний контроль іонізуючих випромінювань.
6. Подання першої медичної допомоги потерпілому.
7. Вивчення ручних вогнегасників.
8. Розрахунок освітлення в приміщеннях.
9. Розрахунок теплових надлишків у приміщеннях, обладнаних ЕОМ і вибір побутових кондиціонерів.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТІВ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

3.1 Перелік питань для контрольної роботи та підготовки до іспитів

1. Дайте визначення поняття охорони праці і характеристику стану охорони праці на Україні.
2. Дати визначення понять: небезпечний виробничий фактор, шкідливий виробничий фактор, нещасний випадок, професійне захворювання, робоча зона.
3. Перелічити основні законодавчі акти з охорони праці. Назвіть основні розділи Закону «Про охорону праці».
4. Які види нагляду і контролю з охорони праці передбачені на Україні?
5. У чому полягають обов'язки роботодавця в сфері охорони праці?
6. Які обов'язки працівника передбачені законодавством про охорону праці?
7. Перелічити основні види міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці. Приведіть приклади відомих Вам нормативних актів.
8. Яка відповідальність передбачена за порушення законодавства з охорони праці?
9. Як здійснюється управління охороною праці на підприємстві?
10. Які обов'язки має роботодавець у сфері охорони праці?
11. Назвіть відомі вам види інструктажів з охорони праці, порядок їх проведення і реєстрації.
12. Як здійснюється відшкодування роботодавцем шкоди працівникам у разі ушкодження здоров'я під час виконання трудових обов'язків чи нанесення моральної шкоди?
13. Які розміри і порядок надання одноразової допомоги родині потерпілого у випадку його смерті?
14. Як здійснюється нагляд і контроль за станом охорони праці на Україні? Перелічити органи державного нагляду за охороною праці.
15. Як здійснюється суспільний контроль за дотриманням законодавства з охорони праці?
16. Перелічити нещасні випадки за результатами розслідування яких складається акт форми Н-1 і які беруться на облік.
17. При яких обставинах нещасні випадки, що трапились з працівниками, не беруться на облік і за результатами розслідування акт форми Н-1 не складається.
18. Як проводиться спеціальне розслідування нещасних випадків?
19. Які нещасні випадки підлягають спеціальному розслідуванню? Термін розслідування.
20. Визначити поняття мікроклімату робочої зони, охарактеризувати його вплив на теплообмін організму людини з навколишнім середовищем. Що таке тепловий удар.
21. Перелічить відомі вам заходи і способи нормалізації параметрів мікроклімату.

22. Для чого і коли проводяться періодичні медичні обстеження працюючих у шкідливих умовах праці.

23. Які засоби індивідуального захисту працюючих у шкідливих умовах праці ви знаєте?

24. У чому полягає призначення вентиляції? Види вентиляції. Назвіть основні вимоги вентиляції виробничих приміщень.

25. Розкрийте основні світлотехнічні поняття: сила світла, світловий потік, освітленість, яскравість, контраст, видимість, фон. Одиниці виміру.

26. Розкрийте поняття: коефіцієнт природного освітлення, розряди робіт із зорової напруги.

27. Дайте перелік систем і видів штучного освітлення. Яке їхнє призначення?

28. Що таке шум? Причини і джерела виникнення шуму на підприємствах.

29. Дайте характеристику впливу шуму на організм людини.

30. Що таке вібрація? Причини і джерела вібрації на підприємствах.

31. Дайте характеристику впливу вібрації на організм людини.

32. Охарактеризуйте дію електричного струму на людину.

33. Перелічіть фактори, що впливають на тяжкість поразки електричним струмом. У чому полягає цей вплив?

34. Охарактеризуйте електричний опір тіла людини, від яких факторів воно залежить.

35. Як виконується штучне дихання методом з рота в рот?

36. Як виконується непрямий масаж серця?

37. Опишіть основні причини пожеж на підприємствах.

38. Дайте характеристику речовинам, що застосовуються при гасінні пожеж.

39. Поняття про іонізуючі випромінювання, види випромінювань і їх основні характеристики. Біологічна дія іонізуючих випромінювань.

40. Нормування і захист від іонізуючих випромінювань і дозиметричний контроль.

41. Заходи безпеки при застосуванні рентгенівського випромінювання.

42. Дія електромагнітних випромінювань на організм людини, контроль.

3.2 Перелік питань до контрольної роботи з охорони праці та соціального захисту в органах юриспруденції

1. Охорона праці та соціальний захист в судах.

2. Охорона праці та соціальний захист в органах прокуратури.

3. Охорона праці та соціальний захист в органах Верховного суду.

4. Охорона праці та соціальний захист в органах СБУ.

5. Охорона праці та соціальний захист в органах юстиції: (нотаріальні контори).

6. Охорона праці та соціальний захист в органах юстиції: (юридичні консультації).

7. Охорона праці та соціальний захист в органах адвокатури.

8. Охорона праці та соціальний захист в органах юстиції: (Державна виконавча служба).

9. Охорона праці та соціальний захист на підприємствах та установах Держдепартаменту України з питань виконання покарань.

10. Як здійснюється нагляд і контроль за станом охорони праці в Україні?

Органи державного нагляду за охороною праці та соціального захисту в Україні.

4. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

З метою вивчення та закріплення правових знань студент заочної форми навчання самостійно виконує домашню контрольну роботу відповідно запропонованій тематиці та варіанту.

Її виконання складається з відповіді на контрольні питання та рішення практичної задачі.

Контрольну роботу виконують чорнилом, чітким і розбірливим почерком в учнівському зошиті або надрукованому на аркушах формату А4. На кожній сторінці залишають поля для зауважень рецензента. Відповіді на запитання і розв'язання задач супроводжують ескізами, схемами і графіками.

Відповіді на питання повинні бути чіткими, аргументованими, з посиланням на діюче законодавство. Загальнотеоретичні питання тієї чи іншої теми бажано пов'язувати з практикою роботи державних органів та органів місцевого самоврядування. Теоретичні питання, пов'язані з трудовим правом, бажано підкріпити умовами діючого на підприємстві колективного договору або галузевої угоди.

Для розв'язання задачі необхідно уважно засвоїти зміст задачі, щоб з'ясувати, які саме її умови потребують.

Обсяг роботи не повинен перевищувати 40-45 сторінок.

У кінці контрольної роботи необхідно навести список використаної літератури, а також поставити дату виконання та підпис. Контрольну роботу студент здає на кафедру аерології та охорони праці.

Робота, яка виконана зі значними помилками не зараховується і повертається студенту, який повинен підготувати нову роботу і разом з не зарахованою направити на повторне рецензування. При цьому викладач може запропонувати виконати інший варіант завдання.

Зауваження рецензента, зроблені в зарахованій контрольній роботі, повинні бути виконані студентом до початку іспиту (заліку).

Термін виконання контрольної роботи встановлюється деканатом.

Студенти, які не виконали контрольну роботу у встановлений термін або робота яких не зарахована, до іспиту (заліку) не допускаються.

За консультацією з приводу виконання роботи студент може звернутися до викладача.

Завдання для контрольних робіт складають 10 варіантів.

Номер варіанта контрольної роботи студент визначає останньою цифрою залікової книжки. У випадку, коли номер залікової книжки закінчується на «0», виконується 10-й варіант.

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Питання з пункту 3.1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Питання з пункту 3.2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4.2. Завдання

Ознайомитися з матеріалами виробничого травматизму на підприємстві, де працюєте, і на прикладі одного нещасного випадку заповнити акти за формою Н-1 і Н-5, намалювати ескіз місця події, якщо це матиме інтерес для розслідування, дати критичний аналіз причин нещасного випадку і заходів щодо їх усунення.

4.2.1. Вказівки до виконання завдання

Вивчити у відділі охорони праці підприємства матеріали стосовно розслідування нещасних випадків за останній рік. Заповнити стандартний бланк акта за формою Н-1 для одного нещасного випадку, що стався на підприємстві.

Зробити ескіз місця події, якщо це матиме інтерес для викриття причин нещасного випадку. Перевірити відповідність запису в акті вимогам «Порядку...» [10] і дати критичну оцінку повноти й правильності виявлених причин, що спричинили нещасний випадок, а також запропонованих комісією заходів з усунення виявлених причин.

Список літератури

- 1.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. - 2-ге вид., допов. і перероб. - К.: Основа, 2006.-444 с.
- 2.Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. - 268 с.
- 3.Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького -Х.: Факт, 2005.-480 с.
- 4.Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. - 4-те вид., допов. і перероб. - К.: Університет «Україна», 2009.-295 с.

5.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на СО/ за ред. К.Н. Ткачука.-К.: Знання, 2010. - 167 с. + компакт-диск.

6.Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007.- 367 с.

7.Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.

8.Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2009. - 540 с.

9.Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. - Харків: Форт, 2010. - 388 с.

10. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Постанова КМУ від 30.11.2011 року № 1232.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).

2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

3. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

Василь Іванович Голінько
Юрій Радіонович Іконніков
Максим Юрійович Іконніков

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З
ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Підписано до друку . .2013р Формат 30x42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Умовн. друк. арк. 0,6.
Обліково-видавн. арк. 0,6. Тираж 100 прим. Зам. № .

Державний ВНЗ «НГУ»
49027, м. Дніпропетровськ-27, просп. К.Маркса, 19.